

A lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény a szerkesztőség nevére küldendő.

Kiadóhivatal:
Strausz Sándor könyvkereskedése. Ide küldendők az előfizetési díjak, nyilvántartás és hirdetések.

Telefon szám 34.

magyar és horvát nyelven megjelenő társadalmi, lemeretterjesztő és szépirodalmi hetilap.
Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.

Előfizetési árak:

Égész évre K 10—
Fél évre 5—
Negyed évre 2-50
Egyes szám ára 20 fillér.

Hirdetések jutányosan számíttatnak.

NYILVÁNTARTÁS 50 FILLÉR.

MURAKÖZ

Feloldó szerkesztő:
ZRÍNYI KÁROLY.

Főszerkesztő:
MARGITAI JÓZSEF.

Kiadó és lapfajtájados:
STRAUSZ SÁNDOR.

A lengyel királyság.

Kuk tábornagy lublini főkormányzó Magyarország és Ausztria nevében és Belszer tábornok varsói kormányzó a német császár nevében november 4-én proklamációban kihirdették Lengyelország állami függetlenségének föltámasztását. A kiáltványból nem lehet ugyan pontosan megállapítani, hogy mely keretek közt fog létrejönni az ország önállósága, de a tény maga Lengyelország felszabadítását, az országot alá, a világháború legnagyobb eseményévé teszi.

A lengyel királyság proklamálása egy felszabadított nemzet álmainak megvalósítását jelenti. Belső viszály és külső támadások törölték el Európa térképéről a háromszor felosztott Lengyelországot 120 évvel ezelőtől s két nemes uralkodó szabadságseretete és politikai előrelátása teni jóvá a történelem hibáját. Harci riadók kúrtján tudatják a lengyelekkel a felszabadulást, mint két hatalmas uralkodónak haduri jogain alapuló akaratát. A népek és parlamentek majd visszhangozzák a fejedelmi szót. S mi magyarok rögtön hozzáfűzhetjük ősz királyunk atyai szavához a mi testvéri üdvözlésünket.

A magyar nemzetnek régi vágyát s politikai törekvését teljesítette meg az uralkodói kiáltvány.

Lengyelország visszaállítása szinte magyar nemzeti program volt mindig. Mert a két nemzet szinte ezredéves szeretetben forrott össze.

Egymás szabadságáért sokszor véreztünk együtt s az elnyomás korszakaiban sírtunk egymást.

A két ország koronáját gyakran viselte ugyanaz az államfő. De igazi vérokonságot magyar és lengyel faj között a szabadságharcainkban együtt ontott vér teremtett. Midőn Osztróliánakánál az utolsó lengyel szabadságharc elbukott, Bem, Dembinszky s a többi szabadsághős hozzánk jött, hogy a mi szabadságunkért ontsa a vért.

Összefolyt a könyünk, a vérünk s most az ujjongó örvendezésben forrunk össze immár szabad lengyel testvéreinkkel!

Nincs még veszve Lengyelország!

Közösleges öldöklésű alacsonyodik le a háború, ha eszményi alapja nincs. A fegyver használatát csak ideális célok engedhetik meg. Aki e tételt ellen vét, az vétkezik az emberiség, az emberiség legszentebb jogai ellen.

Jól tudják ezt az antantállamok, amelynek igazi háborús célja nem egyéb, mint nyereszkeskedni a nagy vérontáson. Egyik ki akarja túrni veszedelmessé váló kereskedőversenyiársát. A másik a tőle visszahódított országrütemeket akarja újból elkaparintani, sőt ennél jóval többre is ábitozik. A harmadik meg éppen nem elégszik meg azszal, hogy a földön nátiánál terjedelmesebb és egyuttal abszolutisztikusabban kormányzott ország nincs, hanem még tovább akarja kitolni földrajzi és abszolutisztikus határait, nem is szólva a kisebb negyedekről, aki a nagy rablólovagok sorában talán a legnagyobb élvágyú, de közöttük az apró zsebmésző jelentőségén felülkerekedni nem tud.

A huszadik században, melynek géniusza gyanánt állítólag a humanizmust tisztelik, az ilyen önös célokat nem lehet a há-

ború cégeréül használni. Tarkaszinű, tetszetős lobogóval kell kiállani a küzdőtérre, hogy ha lehet, lelkesedésre serkentsék vele a katonákat s a világ szeme elkápráztassék. Fenkölt, nemes értelme kell, hogy legyen a jellegének, mely a szines zászlót díszíti. S az antant jelszava eléggé hangzatos: »A kis népek védelme és felszabadítása.«

Mindenki tudja, hogy ez a palástoló, hamis jelszó a gyakorlatban sehogyssem érvényesült. Ugyan melyik kis országot szabadította fel az antant, melyiket védte meg — Görögországon kívül, amelyet oly alaposan védelmez, hogy már szuszogni se tud!

S most megjelen a szövetséges uralkodók manifesztuma, mely új lengyel királyságot támaszt fel halottaiból! Nem verjük előzőleg a nagy reklámdobot, nem ígértünk éveken át fényes előadást. Minden színészi póz nélkül világtörténelmi aktust vitünk véghez: felszabadítottuk az orosz járom alatt szinylődő lengyeleket.

Eszünkbe jut, hogy a párisi Père la Chaise és a Montmartre-temetőben számtalan sírja van a lengyel emigránsoknak. Eszünkbe jut, minő rajongó lelkesedéssel fogadták és dédelgették a franciák a cári dezpotizmus elől Párisba menekülő lengyeleket. Eszünkbe jutnak a fényes szónoklatok, meleg közszóritások, heves ölelések, a szív-érzelmek túlaradásának e lelkes megnyilvánulásai. Óh, Párisban szerették a szegény, hazátlan lengyeleket!

S mit tettek éreltők? Szövetkeztek a cárral és eltemették őket a párisi temetőben. Ezt értik ők a kis népek felszabadítása alatt. Mi azt értjük alatta, hogy mindenképpen becsületesen meg kell őket védeni és — ha lehet — még a holtakat is életre

Őszi hangulat

Írta: Kelemen Ferenc.

„Horvát már ligetünk,
díszei hullanak stb.“

Mint valami illatos, napsugaras sicíliai táj, olyan kedves volt nekem az idei nyár. Emléke melegen bent él még lelkemben. Perzselő heve, ringó aranykalászi, sajnos, a múlté már. Beköszöntött helyettük a szomorú ősz, a szerelmes forró nyár után, lelkem legszebb időszaka

Bágyadt mosollyal trónol a magas zenithen a lankadt Nap s sejtelmes susogással végigfúj a hervadó, elsárgult leveleken a bűgő ősi szél

Itt a magyar Sahara zöldsombú oázisán őszbe csavarodnak a lengő levélkék s könnyecseppeként hullódnak le a sárga, homokos földre. A Természet, az Alkotó Erőnek e legfenségesebb panorámája könnyezve siratja eltűnő fiatalágának csendes elmúlását. A hosszú, sudar akácfa nap-sugár után rimánkodó karjai lágyan hajladoznak jobbra-balra, a rajtuk levő leveleken pedig mélabúsán cimbalmozik a tündérhajlongású sivatagi szellő. Oly bánatos, oly szomorú ez a kép nekem. Együtt érezek a bágyadt napsugárral, a hajladozó ággal, az elsárgult levelekkel s a földre hulló arany könnyecseppekkel

Kint a porzó homoksviatagon ágyúk szólnak, géppuskák kattognak.

Ez itt a lőtér.

A hervadó természet csendes mélabútjába így kapcsolódik bele a dühöngő háború gyilkos ordítása. A bűgő ősi szellők gyászdalra emlékeztető szent harmóniáját így rongja meg az üvöltő gépszörnyetek pokoli zenéje

A háború, ez a vérszagú szörnyeteg, mely sárkányfarkával végigver az egész szenvedő világon, ide is kiterjesztette polypkarjait s az ellenségnek szánt gyilkos golyók súvítésével így rongja meg ennek a poetikus ősi hangulatnak szent rezzenését

Elhallgatom a pokoli zenét s eszembe juttat a tavalyi ősz, mikor még magam is ott álltam a halálhozó golyók gyilkos záporában. Akkor is ott, a sebesfolygott Strypa mentén, épen ilyen bágyadtan mosolygott a Nap, ép ily sejtelmes rezegtek a fákon a levelek Én sötét fedezékek mélyéből sóvár szemekkel kerestem a vérátatott földön megfakult napsugarat s könnyes szemmel kebleme öleltem a véletlenül hozzám vetődött kis, sárga levélkét. Akkor csak ennyi jutott nekem a Természet szinpadán évenként megismétlődő négy felvonás e legszebbikéből. A szívem akkor még bánatosabb volt s a lelkemen mázsányi súllyal feküdt a minden pillanatban bekövetkező halál lejtője föléme.

Sohasem hittem volna akkor, hogy lesz szá-

momra még egy ősz, egy ilyen fájdalmasan szomorú s mégis oly nyugodtan boidog ősz

Most lefelé indul a Nap. Bágyadtfényű rúdja nyugatnak hajlik s a megtört sugárkéve lankadtan szórja szét a búsuló néma világon erőlen fényét. Az ezüstszínű felhőfátyol lent a magasban egyre sötétebb árnyalatot kap, az ég nyugati peremén pedig mind élekenben világosodnak meg a nehéz, terhes, sötétkék felhők

Lassanként kigyúl az egész nyugati égbolt s két szomorú felhő közül előtűz a hanyatló Nap arany koronája. Tisztán meglátszik kerek, izzó arca, mintha tüzesen végigvetne a hervadó Természetet. Biborvörös lesz tőle az egész hanyatló égbolt s fenségesen, emberi lelket megreszketetően ott piroslik előttem: a gyönyörű alkonyi pir.

Ni, ni! Hogy sülyed, hogy száll alá az életadó Hatalom fényes koronája. Mindig alább-alább mertl a tűzvörös tányér s most már csak a fele látszik égő arcának. Fájdalmasan intettek neki, két kezemmel hivatogtam vissza. Hiába! Mint a dagadó tengervíz a homokos partot, úgy nyeli el valami ismeretlen nagy Erő, mindannyiunk közös Életerejét, a Napot. Eltűnt el vele együtt a bársnyos biborpir is, csak egy-két reflex sugár rezeg még távol a látóhatáron

Szürke, sötétkékes lesz körültem a vidék, a

kell ébreszteni. Ezt tettük mi a derék lengyelekkel — jelszó nélkül.

Senki jobban nem örül a lengyelek nemzeti szerencsésének, mint mi magyarok, akik évszázadok óta igaz szívvel rokonszenvezünk velök. Hiszen közös fejedelmünk is volt és sohasem fogjuk elfelejteni, hogy a mi szabadságharcunkban velünk együtt vértüket áldozták!

Adja Isten, hogy a világháború nagy jelentőségű első eredménye Lengyelország tartós boldogságának kezdete legyen!

Pályázati hirdetés.

A m. kir. pénzügyminiszter az új egyesadótörvények végrehajtásához szükséges ideiglenes adóügyi biztos állások betöltése céljából pályázatot hirdet. Az adóügyi biztos állások három csoportba oszlatnak és pedig évi 3600, 2600 és 2000 K fizetéssel s a megfelelő háborús segély és lakáspénz élvezetével. A háborús segély 1916. évi november hó 1-jétől 1917. évi október hó végéig havi 93 33, 75 83, 58 33 K. A lakáspénz a VIII, IX, illetőleg X. fizetési osztályba tartozó állami tisztviselők lakáspénzével egyenlő. Ez állásoknál a következő előképzettség szükséges:

Az első csoportban ügyvédi oklevél vagy az érettségi vizsgálat sikeres letétele és ezek mindegyikén felül legalább öt évi gyakorlat a kereskedelmi könyvvitel terén.

A második csoportban az egyetemi, vagy jogakadémiai tanulmányoknak szabályszerű bevégezése, a keleti kereskedelmi akadémiának vagy a kereskedelmi akadémia akadémiai tanulmányának szabályszerű bevégezése; a selmeczbányai bányászati és erdészeti főiskola négy évi tanulmányának elvégezése; a gazdasági akadémiai, illetőleg a gazdasági akadémiaival egyenrangú gazdasági tanintézetek tanulmányoknak szabályszerű bevégezése és ezenfelül legalább két évi gazdasági gyakorlati alkalmazás.

A harmadik csoportban a községi közgazgatási vizsgálatnak sikeres letétele vagy a felső kereskedelmi iskolai (kereskedelmi akadémiai) tanulmányoknak bevégezése és az érettségi vizsgálatnak sikeres letétele és ezen felül legalább két évi pénzügyi gyakorlati alkalmazás.

A második csoportba tartozó állások betöltésénél előnyben részesül az, akinek legalább egy évi ügyvédjelölti gyakorlata van.

Az adóügyi biztos állásra való alkalmazás kinevezés útján történik s a kinevezett állásának elfoglalása alkalmával az előírt hivatali esküt teszi le.

Az állással egybekötött illetmények (átalány, háborús segély és lakáspénz) a hivatali eskü letétele után fognak folyósítani.

Az adóügyi biztosok kizárólag ideiglenes minőségben két év tartamára alkalmazhatnak, kinevezésük a pénzügyminiszter által bármikor visszavonható anélkül, hogy az illető valamely más állásra való elhelyezést vagy bármiféle ellátást (nyugdíjat, végkielégítést) igényelhetne.

Az adóügyi biztosok az 1912. évi LXV. törvény cikk értelmében nem tarthatnak igényt ellátásra, de azok, akik ilyen minőségben legalább két éven át kifogástalanul működtek és rendszeresített állásra elhelyezhetők nem voltak, az adóügyi biztos alkalmazás megszűnésével az általány egy évi összegének megfelelő végkielégítésben részesülnek.

Az adóügyi biztos állásokra a már alkalmazásban álló állami tisztviselők is pályázhatnak, de csak akkor, ha megvan az adóügyi biztos állásokra nézve fentebb megkivánt előképzettségük.

Az adóügyi biztos állásokra ideiglenesen vagy véglegesen nyugalomba helyezett állami vagy vármegyei tisztviselők is pályázhatnak, ha megvan az adóügyi biztos állásokra nézve fentebb megkivánt előképzettségük. Amennyiben ilyen nyugdíjasok adóügyi biztosokká kinevezetnek, nyugellátásuknak teljes élvezetében megmaradnak és 2400 K tiszteletdíjban részesülnek. Az így kinevezettek azonban az adóügyi biztos alkalmazás megszűnése esetén sem a fentebb említett végkielégítésre, sem pedig arra nem tarthatnak igényt, hogy nyugellátásuk az adóügyi biztos alkalmazásban töltött idő hozzászámításával újból megállapíttassék.

A pályázók kötelesek kimutatni magyar állampolgárságukat, születési helyüket, életkorukat, vallásukat, családi állapotukat, feddhetlen előéletüket, a fentebb megkivánt előképzettségüket, nyelv- és szakismereteiket, egészségi állapotukat, valamint azt, hogy ka-

tonai kötelezettségüknek miként tettek eleget és hogy ezidőszent mely okból nem teljesítenek tényleges katonai szolgálatot.

Ha a pályázó magát valamely állomáshelyhez vagy állomáshelyekhez kötné, ezt az állomáshelyet vagy állomáshelyeket pályázati kérvényében megjelölheti, azonban az ilyen pályázóval szemben előnyben részesülnek azok a pályázók, akik nem kötik magukat valamely állomáshelyhez.

A pénzügyminiszteriumhoz címzett és kellőképpen felszerelt pályázati kérvényeket az állami szolgálatban nem álló, valamint a nyugdíjasok legkésőbb 1916. évi november hó 30-ig tartoznak az illetékes főispán (főpolgármester) útján a pénzügyminiszteriumhoz (II. főosztály) juttatni, a már alkalmazásban álló állami tisztviselők pedig pályázati kérvényeiket, felettes hatóságuknál legkésőbb 1916. évi november hó 20-ig nyújthatják be.

Szeretetadományokat kér a Hadsegélyező Hivatal!

Átvételi különítménye, IV. Váczi-utca 38 sz.

K Ü L Ö N F É L É K.

Mi kellene nekünk?

Öregeknek:

*Ezer pipadohány, mellé öblös pipa,
Kicsi fehér házban hogy az ember szija.
Csókos szája, édes, kicsi apróságok;
Féher ágyban otthon csendes békés álmok
Apajussan szerzett óven holdas szántó:
Mellé eke, marha s a csillag, a Ráró.*

Ifjaknak:

*Estüstpitykés dolmány, illatos szivarka,
Himzett, piros mellény, ha szép kislány varrta.
Muzsikászó, tánc és viruló szép lányok,
Bolondos, szerelmes, szép tavaszi álmok.
S ha mindezt meguntuk, akkor tetejébe
Legyen mindnyájunknak szép kis felesége.*

Wolhynia.

Lázár Alajos.

— **Halálozás.** Vidák József, 78 éves veterán tanító, f. hó 8-án hosszú betegeskedés után elhunyt Csáktornyan. Vidák József már évek óta élvezte tanítói állása után nyugdíját. De a háború folyamán előállott tanítóiány következtében Kerkaszentkirályon helyettes tanítói állást vállalt. A tanév végén visszajött Csáktornyára — beteg, de ígéretet kellett tennie a szentkirályiaknak, ha jobban lesz, visszamegy helyettesíteni Kerkaszentkirályra. Az öreg napjaiban is buzgó tanító azonban nem váltotta be tett ígéretét. Más világra, jobb házába költözött, ahol talán már nem kell tanítania. Meghalt. Kilencedikén d. u. temették el. Özvegye siratja. Nyugodjék békében!

— **Adományok.** Özv. Bernyák Károlyné koszorúmegváltás címén 20, Besztercsey Gáborné 20 s egy ismeretlen 1 K-t voltak szívesek adományozni a Csáktornyai Ker. Nőegyesületnek, amiért köszönetet mond az elnökség.

— **Új püspök.** A dunántúli evangélikus egyházkerület eddigi püspöke, Gyurátz Ferenc lemondott és nyugalomba vonult. A Nagykanizsán megtartott kerületi gyűlésen Gyurátz utódjává Kapi Béla szombathelyi evangelikus választották meg, aki mindössze 39 éves.

— **Állandó mozi.** A Rákóczi utcai áll. mozgó színház mai előadásainak műsora:

jámor pusztai fák lombjai elmosódnak s az egész nappal oly ragyogó tiszta Élet átvédlik egy sötét, misztikus rejtekllyé, amelyen hiába töpreng hosszú életem át a gyenge emberi értelem pislogó mécsese.

Csend van már körültem. Némán tündököl fejem fölött a sok ezer csillag. Dertis az égbolt, csak itt-ott látszik egy-egy elmosódott felhő, mintha valaki haragjában végig húzta volna egyet rajta szürke festékbe mártott ecsetjével. . . .

Lágyan, sejtelenesen, majd megijesztően suhog végig az őszi szél s a sötét lepellel takart falomban némán, hervadtan ekóznak utána. . . .

Hol itt most a rezgőfényű napsugár, a melankólikus ösznek ezerpompájú színvegyülete? Hová lett a daloló madár, a zajos katonasereg, a dűbörgő ágyuk, a kattogó géppuskák? Hová, hová?

Minden elmúlt. Minden elpihent. . . . Mély álomba merült a hős vitéz, csendesen szundikál az örökké tevékeny Természet. A nappal hangos, fényes birodalmát átvette az Álom csendes, sötét Angyala. . . .

Igen az álom! Az örök, a végtelen Álomnak, a Halálnak, egy csekély töredéke, egy kis kószoló abból a fenségese borzalmas sötétségből, mely egy arasznyi lét után milliókat és milliókat nyel el könyörtelenül. . . .

Megreszkettek. . . .

Mintha ismét puskák ropogását, a gépszörnyetegek borbólését hallanám. Mintha látnám százezer szurony villanását, csatadalok ordítását, sebesültek jalkiáltását, haladókók szivettépő nyöszörgését. S a pokoli koncert kellő közepén mintha ködfátyolos, mély szemtűregű, csontvázasak serényen szedetnének az idelötött éhált hős ifjak drága életét. . . .

Elmúlt. . . .
Körülnézek, minden olyan szép, csendes körültem. Csak álom volt tehát, nehéz lidércnyomás álom! . . .

Pedig ki tudja, hogy annak a többezer kilométer hosszú kigyóvonalú barlangnak, melyben ma egy felbőszült világ tombolja ki, tán örök időkre keble minden viharát, nem gyúlt-e ki ép e percben valamelyik kamrája s nem temette-e maga alá sok ezer szép leventének, sok komoly családapának, fiatal férjnek, fiúnak, apának, dicső életét. . . .
Az ő tetemükre ráborult már a sejtelenes örök éjszaka nehéz gyászlepedője. . . .

Ott távol keleten küzködve, harcolva tépi szét a szürke selyem Hajnal az Éjszaka fekete fátylát. Hajnalodik. . . . Mi még élünk. Nekünk még most feltámadt az aranságú Nap. . . .

De, hogy meddig, ki tudná azt megmondani?!

Örkénytábor, 1916. november hó.

Pailander házassodik, félig vidám, félig szomorú játék 3 felvonásban; Május királynője, dráma 4 felvonásban. — Kezdeté 3, 5 és 8 órákor. — Jön dr. Gar el Hama 5-ik kalandja.

— **Esküdtészeki tárgyalás.** Ez év május 20 án Légrádon szerelmi viszonyból kifolyólag Szabó Ágnes budapesti szakácsnő revolvérrel fejbe lölte Balog György fogyasztási szövetkezeti üzletvezetőt. Balog György nem halt meg a lövés következtében, meggyógyult, de a golyót még mindig a fejében hordja. Ebben az ügyben f. hó 6-án volt az esküdtészeki tárgyalás Nagykanizsán, mely alkalommal tetteért Szabó Ágnest felelőségre vonták. Szabó Ágnest az esküdték elmarasztaló verdiktje alapján 3 évi fegyházra ítélték. Az ítélet jogerős, mert a felek és ügyész az ítéletben megnyugodtak.

— **A gyorsvonal beszüntetése.** Értesülésünk szerint a Déli vasút igazgatósága körében azzal a tervvel foglalkoznak, hogy a Budapest—prágerhofi vonalon a gyorsvonalat beszüntetik. Az elhatározásra az igazgatóságot a személyzet hiánya s a kevés mozdony készletné.

— **Az utazási idő nem számít a szabadságba.** A szabadságra menő katonáknak eddig szabadságukba beszámították az utazási időt is. A hadvezetőség most elrendelte, hogy ezentúl a tizennégy napi szabadságra menő katonák tényleg tizennégy napig legyen szabadságon. Ki kell számítani, hogy az oda meg a visszautazás mennyi időt vesz igénybe és a szabadságot annyi idővel előbb kezdheti meg és ugyanannyi idővel később tartozik bevonulni. Ez a valóban humánus intézkedés már életbe is lépett.

— **A személyforgalom korlátozása az élelmiszerforgalom érdekében.** A cs. és kir. középponti szállítási vezetőség kénytelen az illetékes vasuti középponti hivatalokkal egyetértően korlátozást elrendelni a személyforgalomban, hogy az ilyen módon nyert szállítóeszközök segítségével az ősz utóján fokozódó, az idén a megszokottnál is nagyobb irányban megnövekedő élelmiszerforgalmat a szükséghez képest lebonolyíthassa. Ez az elháríthatatlan intézkedés, melynek a közlekedésre való kellemetlen hatásával illetékes helyen teljesen tisztában vannak, amelyet azonban a népek élelmiszerrel való ellátása és a legfontosabb szükségleti cikkek szállítása elkerülhetetlenné tett, nagyon természetesen csak a föltétlenül szükséges időpontig marad érvényben. Ennek az intézkedésnek azonban szüksége van a nép megértő támogatására, amit olyanképpen tanúsíthat, hogy az utazást csak a föltétlenül szükséges utak megtévesére szorítja. Egyéb utazások, mint kirándulások, kéjutazások stb. a legközelebbi időben mellőzendők. Nyomatékosan ajánljuk tehát mindenkinek, hogy ilyen utazásra ne is gondoljon. A valóban szükséges utazások megtévesére az ezután közlekedő vonatok és rendelkezésre álló járóművek elégségesek lesznek. Ajánlatos továbbá nagyobb utazás előtt az utazás lehetősége iránt a pályaudvaron érdeklődni. Éppen ilyen szükséges a pályaudvaron kellő időben való megjelenés és az utipodgyásznak a legrövidebb mértékre való csökkentése. Akinek megállapított napon kell utazásának céljához érnie, helyesen teszi, ha valamivel korábban utazik el kellelténél. Az illetékes vasuti hatóságok azt hiszik, hogy a nép hazafias belátása és

megértése elegendő annak a megismerésére, hogy a népek élelmiszerrel való ellátása érdekében ezek az intézkedések elkerülhetetlenek és hogy a nép ez intézkedésekkel szemben való magatartásával hozzájárul ki tartásunkhoz, mert a kitérés kell hogy legyen a jelszavunk itthon is.

— **Nincs többé aprópénzhiány!** Ennek a fontos problémának a megoldása a Hadsegélyző Hivatal üdvös munkájához fűződik. Az aprópénzhiány arra a gondolatra indította a hivatal vezetőségét, hogy keltő, négyhat, nyolc, tíz- és tizenkétfülteres aprópénzt pótló papírjegyeket hozzon forgalomba azzal a kötelezettséggel, hogy azokat a bemutatónak beváltja. Ennek az eszmének eredményességét az a fellevés biztosítja, hogy egyrészt a tehetősebb közönség nem fogja a papírjegyeket beváltani, hanem szívesen átengedi azok értékét az özvegyeknek és az árváknak, másrészt pedig abban bizik a Hadsegélyző Hivatal, hogy a papírjegyek bizonyos százaléka, épp úgy, mint az igazi pénznel, elkallódik, ami szintén az özvegyek és árvák jótékony alapját fogja gyarapítani. A Hadsegélyző Hivatal nemes törekvése azonban csak úgy járhat sikerrel, ha a közönség, valamint az ipari, pénzügyi és kereskedelmi világ ebben támogatja és a papírjegyek elfogadásánál nem emel nehézséget. A szükségpénzek százas csomagolásban kerülnek kiadásra és megrendelhetők a hivatalnak Budapesten, Akadémia-utca 17. szám alatti irodájában akár levél útján akár szóbelileg.

— **Az erdélyi utazáshoz nem kell katonai engedély.** Az erdélyre menekülteket illetékes helyről figyelmeztetik, hogy lakásaikat ne mondják fel elhamarkodottan, mert a szállítási nehézségek következtében egyelőre még nem indítanak különvonatokat. A mikor a különvonatok indíthatók lesznek, a menekültek erről jóval előbb fognak értesítést kapni. Arra is felhívják az erdélyre menekülőket, hogy a visszautazás céljából az elsőfokú rendőrhatalóságok által (Budapesten az államrendőrség főkapitány-sága, vidéken a községi előljáróságok is) kiállított személyazonossági igazolványok a visszautazásra külön katonai engedély nélkül is érvényesek. A külön katonai engedély (Passirschein) tehát az előírt formájú személyazonossági igazolványokkal ellátott menekültek visszautazásához nem szükséges.

— **Változások a postaforgalomban.** Lembergbe ezentúl az eddigi 5 kg-os súlykorlátozás megszüntetésével 20 kg-ig küldhető csomagok és azokon érték is nyilvánítható Express- és utánvételes csomagok ebben a viszonylatban továbbra sem küldhetők. A magyar-osztrák csapatok által Szerbiában megszállott területeken Raca, Slepak és Zabrez helyeken felállított II. osztályú hadtápostahivatalokat a magánpostaforgalomba is bevonták. E helyekre küldhetők közönséges (nem ajánlott) nyílt levelek, levelezőlapok, nyomtatványok (hírlapok) és áruminták az említett területtel való forgalomra vonatkozóan fennálló általános szabályok mellett. Az említett helyeken felállított II. osztályú hadtápostahivatalok egyuttal a hozzájuk utalt katonai parancsnokságok, csapatok és intézetek postaszolgálatát a tábori postahivatalok számára előírt szabályok szerint intélik, ezeket ezekhez tábori magánpostacsomagok is állandóan küldhetők.

— **A csomagokért való szavatolás.** Az értéklevelért és csomagért való szavatolásra nézve ugya a belföldi, mint az Ausztriával és Bosznia-Hercegovinával való forgalomban a nemzetközi értéklevelegyezmény, illetve a nemzetközi csomagszerveződés határozatai lépnek hatályba a fentidézett 16. §. 1. pontjában foglalt eltéréssel. A kártérítésnek, ugyanint eddig, mindenkor a valódi kár megállapítása szolgál alapul az értéknnyilvántás határán ill. az értéknnyilvántás nélküli küldeményekre megállapított maximális határokon belül. Ugyancsak a nemzetközi értéklevelegyezmény, illetve a nemzetközi csomagszerveződés határozatai érvényesek a Németországgal váltott értéklevelekért és csomagért való szavatosságra nézve is. Értéknnyilvántás nélküli feladott csomagért azonban a kártérítés összege a csomag súlyának minden 500 grammja után nem lehet több mint 3 K, illetve 3 márka (500 grammnál kisebb súlyú csomag továbbra is 500 gramm súlyúnak tekintendő: 500 grammon alul maradó súlyrész 500 grammnak számítandó.) A Németországgal való forgalomban a késedelmes szállításra és kézbesítésre vonatkozó intézkedések mint külön határozat esleik.

— **Eltűntek kutatása az ellenséges fogolytáborokban.** A »Katonai Nyomozó Jegyzék«, mely a Magyar Vörös Kereszt Egylet budapesti Tudósító Irodája vezetőinek: Balthány Lajos gróf és Hadik-Barkóczy Endre gróf kiadásában jelenik meg, már eddig kutatásai során is jelentős eredményeket ért el. Sok olyan eltűnt katonai sorsára derített világosságot, akinek személyét illetőleg a hivatalos nyomozás holt pontra jutott. A szerkesztőségnek legújában sikerült biztosítania a wieni Gemeinsames Zentralnachweisebureau útján, hogy a Katonai Nyomozó Jegyzék minden száma az ellenséges fogolytáborokba is eljusson s ezzel újabb lehetőséget nyitott arra, hogy kutatásai még több esetben és még eredményesebbek legyenek. A Katonai Nyomozó Jegyzéket B. Virágh Géza szerkeszti. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV., Váci-u. 38., I. em., ahol a Katonai Nyomozó Jegyzék közlési feltételei és minden egyéb felvilágosítás megtudható.

— **Új váltóúrlapok.** December elsején új bélyeges kincstári váltóúrlapok kerülnek forgalomba. Az 1916. évi XXVII. törvény-cikk szerint az első fokozat tételeinek megfelelőleg 10, 20, 40, 80 fillér, 1 korona 20 fillér, 1 korona 60 fillér, 2 korona, 2 korona 40 fillér, 3 korona 30 fillér, 4, 6, 8, 12, 16, 20, 24 és 28 korona bélyegilleték alá eső váltók lesznek. A régi váltók az átmeneti idő alatt széljegyzet nélkül kerülnek forgalomba. A föl nem használt régi váltóúrlapok 1917. február 28-ig az új váltóúrlapokkal ingyen kicserélhetők.

— **Kukoricakenyér.** Tisza István gróf miniszterelnök kijelentette, hogy sor kerül a kukoricával és árpával kevert liszt használatára. Egyelőre a két keveréket csak a felsőmagyarországi és erdélyi vármegyékben vezetik be, ahol normális időkben is tiszta árpa, vagy kukoricakenyeret ettek. A keverést azután szükséghez mérten terjesztik ki az ország többi részére is.

Adakozzunk az elesett hősök özvegyei és árvái javára!

Hadsegélyző Hivatal főpénztára, Képviseletház.

Sve pošiljke, kaj se tiče zadržaja novinah, se imaju poslati na ime urednika vu Csáktornya.

Izdateljstvo:
knjižara Strausz Sándora
kam se predplate i obznane pošiljaju.

na horvatskom i magjarskom jeziku izlazeći društveni, znanstveni i povuđiljivi list za pak
izlazi svaki tjeden Jedenkrat i to: svaku nedelju.

Preplatna oćna je:
Na oćlo leto K 10—
Na pol leta » 5—
Na četvert leta . . . » 2-50
Pojedini broji koštaju 20 fill.

Obznane se poleg pogodbe i fal računaju.

Odgovorni urednik:
ZRINYI KÁROLY.

Glavni urednik:
MARGITAI JÓZSEF.

Izdatelj i vlasnik:
STRAUSZ SANDOR.

Suradnik:
SRÁY FERENCZ.

Poljska je odtrgnjena od Rusije i opet samostalna kraljevina postala.

Novine naših neprijateljev od mira pišeju. Rumunjski kraljević je vumrl. - Ruski kraljević vu pogibeljnim betegu leži. - Bulgarski i nemški šeregi su se prevozili prek Dunava i vu Rumunjsku vdrlj. - 1500 ruskih novih zarobljenikov. - Taljani su od 1-ga novembra do 5-ga 4000 zarobljenikov izgubili. - 1900 novih zarobljenikov, 8 štukov i 20 mašinastih puškah smo odzeli od rumunjev 5-ga novembra.

Kak stojimo na bojnomo polju?

(M. I.) Najznameniteši dogodjaj je, da su naš kralj i nemški cesar svim orsagom, narodom i vladam 5-ga novembra na znanje dali, da su Poljskog orsaga na novo vtemeljili i poljsku kraljevinu opet postavili.

Vše, kak 100 let je Poljska izgubila svoju samostalnost. Rus ju je podjarmil. Jeden děl Poljske Galicija je k nam, a jeden děl k Nemškoj prikloplena bila, ali najveć se sebi pridržal rus. Vu vezdašnjim taboru smo mi i nemci od rusov odzeli najvećki děl Rusko-Poljske, pak sada je vrėme došlo, da se Rusko-Poljska za navėk odtrgne od Rusije i nazaj se postavi poljska samostalna država.

Poljska je skoro jezero letah vu save zu bila s Magjarskom. Bilo je više magjarskih kraljev takaj, koji su zajedno i poljski kralji bili. Ova nova kraljevina med Austrija-Magjarskoj, Nemškoj i med Ruskoj leži, s nami i s Nemškim orsagom bude vu savezu, zbog toga bude ov novi orsag i za to dober, da nebudemo v susjedstvu s našim neprijateljem, rusom.

Proklamacija, tojest naznaćenje našega i nemškoga cesara, s kojom su Poljsku državu opet vtemeljili, je jako važna stvar ne samo za historiju, nego i za vezdašnji tabor, ar bude vezda i nova Poljska s oružjem branila svoju novu slobodu.

Znamenito je i to, da novine naših neprijateljev opet vno go pišeju od mira. Ove novine veliju, da budu balkanski taborski dogodjaji, osobito pak rumunjski zgubički veliki upliv načinili za mir. Ako budu rumunjski šeregi do kraja biti, onda je vrėme došlo, da se od mira govori. Ruski, rumunjski, taljanski i francuzki političari su vu tem mnėnju. Jedino englez ne želi mira, dok na morju ne pretrgne jakost Nemške.

Rumunjski kraljević je vu tifusu zbetežal i 4-ga novembra umrl. Kraljević rumunjski je zbog tabora zbetežal, ar je ov beteg od onda nastal vu Rumunjskoj, od kad je Rumunjska proti nam tabora počela voditi. Rumunjski kralj i ministri, koji su taboru zroki bili, su pred

narodom vu velkoj neprićliki zbog toga, ar rumunjski narod božji bić vidi, da jim je kraljević vumrl. — Ruski kraljević je takaj jako zbetežal. Pred nekolikih letah ga je jeden znameniti nemški doktor izvračil iz ovog istog betega. Vezda su pisali toinu nemškomu berlinskomu doktoru, da bi opet došli vu Petrograd izvračiti ruskoga kraljevića, ali berlinski doktor zbog rata neće iti vu Rusiju. I tu nam Božja ruka mora vu pamet dojtj.

Naši neprijatelji vidiju, da s onimi velikimi napadajami, koje su vu juniju počeli proti nam i nemcom, nikaj nisu mogli dostići. Zbog toga su na svakim frontu svojom silom na novo velike napade počeli, da bi pred zimom bar kak mali napredek dostignuti mogli. Svigdi su velike bitke, ali naši i nemški šeregi se svigdi dobro držiju i bijeju neprijatelje.

Rumunji su vu prošlim tjednu pri Orsovi, pri Predealu, pri Vöröstorony, Töcsvár i Tömös zvanim klanjcu, pak vu Dobrudži opet biti bili. Broj polovljenih rumunjev se još nezna, ali zgubiček rumunjev vu tulikih městih veliki mora biti.

Jako važni i dober glas je za nas, da su bulgarske i nemške čete pri Ruščuku iz Dobrudže se prevozili prek Dunava i vu Rumunjsku vdrlj. Ođvud vre nije daleko do glavnoga varaša Bukaresta. Vezda bulgarski i nemški šeregi na tri kraje pritiskavaju rumunjsku vojsku, i to: iz erdelyske strane pri Karpatah, pri Ruščuku i pri Črnavodi.

Rusi su takaj veliku navalu počeli, da s tem braniju Rumunjsku. Navale su bile pri Naravki, ali potlam kak su rusi navalu izgubili, su nemški i na pomoć došli turćinski šeregi protinavalu napravili i ruse iz svojih dekungov iztirali.

Pri Lucku su rusi takaj navalu počeli 1-ga novembra, ali nemški šeregi su jakši bili i potlam su ovi navalu počeli, koju su dobili i od rusov 22 oficirov, 1500 zarobljenih vojnikov, 3 štukov i 10 mašinastih puškah odzeli.

Taljani su počeli svoju devetu velku navalu pri Isonzou. Novembra 1-ga, 2-ga i 3-ga su navalili vu dvėjuh městih, na kojih

su bitku izgubili. Od prvoga novembra su taljani pri ovih i drugih městih ober 4000 zarobljenikov izgubili.

Vu Francuzkoj francuzi i englezi su takaj oštro navalili na nemce, koji se vezda samo braniju, pak neprijatelju velke kvare zrokuju.

Sledeće najnovėše glase smo dobili:

Pri Predealu su 5-ga novembra rumunji izgubili 1747 zarobljenikov, 8 štukov i 20 mašinastih puškah. Pri Vöröstorony zvanom klanjcu su naši honvėdi 150 rumunjev polovili.

U igraćnici.

Bilo je to nieke hladne jesenske večeri godine 18. ., kad je nieki elegantni gospodin iz teatra izraven prama miestu sastanka plemenitašev, tak nazvanomu plemenitaškomu klubu stupal. Takovi klubi, dragi čitatelj, su hrpe gospode, koji se na stanovitom miestu u stanovito vrėme sastaju na zabavu, na igru, a i na politička razglabanja. Već je došel u blizinu visoke, sa visokemi razsvietljenimi obloki kuće, te je videl, kako iz nutra mimo oblokov tenje simo tako hodeć h zginjavaju i se opet pojavljuju.

Grof N. stupi u vežu velikih vratah kuće, posve zamišljen. Jeli je bil zamišljen nad komadom, kojega je nelom u theatru čul, ili nad svojim lakovetnim životom, kojega je izbilja i vodil, ili nad ufanjem na dobitak u igri, koje igre su mu skoro već cieu herbiju po oicu progutale, — jednom riećju, onak zamišljen se pod vratu na nekaj popikne, a to je bila mala dievojćica, koja je tu, valjda i od glada i zatrudjena, glavicom na stup naslonjena sladko zaspala. Polag spavajuće na zemlji je stala košarica sa nekoliko snopićih povehnjenog cvietja, koje je očito mala po danu oko tržila. Biedo mršavo lice spavajuće male kazalo je dietinsku nedužnost i nevolju u životu, pak je milosrdnostju i pomilunvanjem zavzel, grof potegnul kesu iz žepa, iz koje je vzel cekina te ga pot.ho metnul u ruku spavajuće, koja je onak u snu kakti hvalu nerazumljivo zmrmlala.

Grof je otišao dalje i za nekoliko minuta je već bio u svetlo razsvietljenoj sali igraćnici. Takova igraća sala, i igraća špija nazvana, naliči nemornutoj propasti, koja pod leskajućom se površinom kakti zdvojnost, skvarenost a negda i smrt sakriva. Neidi mlad ču onamo, neidi ti, kojega žedja za uzivanjem razkoši onamo vleće, a najme ako te je sudbina dobremi materialnimi okolnostmi obdarila, neidi! — Grof je došao, tu je vladala tmurna tišina, samo se je čulo izgovaranje brojkah i skrebetanje po stolu se koturajućega zlatnog i srebernog novca. Tko bi znanostju duševne razpoloživosti lica igraćah iz daleka promatrao, mogli bi iz njih različita čutenja duševne uzrujanosti za dobičkom ili zgubičkom čitati, od zimičljivog ufanja pak do najskrajnjega zdvojenja figure lica promatrati. Dapačo je iz ovoga ili onoga lica viditi bliskavicu, koja kaže da se približava smrtni udarac, a to sve čini pohlepnost za novcem.

Siromaški grof N., kak bude tebi išlo! »Gospodin grof je dobio!« — čuje se bankir i grof potegne dukate iz stola i turi u zep. On je imao sreća, ali sreća je skliznula, pak se rada posmekne iz ruk. I tu se je posmeknula, jer na jedan krat se čuje: »Banka je dobila!« — i bankir potegne sve dukate u banku. Sad je grof imao samo još nekoju stotinu krunah u zepu. On se odlučio: ili ostal ili propal, pak je sve na jedan krat hiti na stol. Kocka se koplče po stolu, a sad je mirna. Bankir vikne: »Banka je dobila!« — i prigerne čielu hrpu grofovoga novca u banku.

Grof se polagano digno, tobož miran izvana, kak da se nije nikaj dogodilo; ali kad se je približil izlaznim vratam sale, žuril je u njega iz velikog zrcala, na stieni njegov kip i prilika posve izobličnim licem. Videl se je u zrcalu, da neizgleda tako mirno kako si je on to predstavljao, misleći, da mu unutarnji nemir izvana nije poznati. Mekanički je u garderobi oblekel svojega ogrtača, kojega je jedan pospani podvornik na njega metnuo, zatim si je vužgal cigaru; bila je to njegova poslednja. Jedan od podvornikov je očmi namigavao drugomu: »Opet se je jedan vlovil!«

Pak izbilja, bliskale su mu se kroz moždijane strašne misli, nesrethnomu grofu, pak ako se angel čuvar kakti posrednik ne umieša, ta se može za fertal ure šnjim svašta dogoditi. U crne misli zadubljen stupal je po onih stengah dole, po kojih je malo prije gore išao. Njegovi koraki su bili više teturanje nego hod, i tako se je, nikaj nepazeći, opet zadal nogom o spavajuću dievojiću dole pod vrati, na koju je u svojoj uzrujanosti posve zaboravil. Tu je sedela na dolnoj stengi kak i prije, mirno, polagano dihajuća, kak da je u blazinah u postelji a ne na kamenu. Bilo je videti, da je spavala neprekidno, jer je u maloj ručici još nepromenjeno ležal dukat, kojega joj je grof pri svojem dohodku u igraćnicu u ruku bil vteknuo.

Jedna misel, na pol iz praznovierja a na pol iz zdvojnosti preleti grofu kroz moždijane. »Kako bi bilo« — rekeli je sam sebi hitrije nego je mislil — »da bi ti tim zlatišom, koj je u nedužnoga dieteta ruki počival, tvoju sreću opet pokušal?« — te strahomce kakti zločinac se naokolo ogledavajući, jeli ga tko nevidi, priagne se k spavajućemu dietetu, odpre mu pažljivo stisnenu šakicu, te mu oduzme leskajućeg se

cekina. Strast igre, lakomnost za novcem — je plemenitu nameru od prije uništio.

Dakako da grofovo srce nije bilo tak pokvareno, da nebi sanjajući od velikog dobitka bil nakanil porobljenomu dietetu njegov zlatiš sa kamati vratiti. Kakti stekli biežal je nstrag u salu te hiti zlatiša na zeleni stol. On dobi. On opet postavi i opet dobi. Sreća ga je tak prevzetnim učinila, da je čieli dobljeni kup zlata na jedan krat na jedan broj postavil. I opet se kocke miešaju i padnu na stol... grof je opet dobio. I još jedan krat čieli kup cekinov na je dan broj — na jednu kartu, — ili sve izgubiti ili banku razbiti... kocke padnu, karta padne — grof je dobio! — Sreća ga je tak sprovdjala, da je za jednu uru silne novce dobio.

»Siromašno dieie« — govoril je sobom — »sada dobiš za tvoje cekin obilnu odštetu, tak, da čieli svoj život nećeš stradati.« — Neobičnom naglostju odbieži van tak, da njegovi kameradi u igri, koji su tu njegovu žurbu gledali, si tu čielu stvar nisu znali protumačiti tim više, što je u obće poznato, da put iz igraće špije nevidi med hrpu siromaških ljudih, da im u nevolji pomoć pruža.

Više bežeć nego hodeć žuril se je grof niz stenge dole, za da svojemu dobromu srdcu, koje je u ovom hipu bilo na dobročin odlučno, udovolji i da, kak si je u sebi moral sam priznati, ukradeni zlatiš povrači. Siromašno dieie, koje je njegovomu životu spasiteljica bila, jer tko zna jeli u zdvojnosti nebi samoubojstvo počinił, kak se to u igraćnicah često događa, to siromašno dieie mora sada po njemu biti doživotno srethno. On dojde do vugla, gde je dieie ostavil, ali ov je bil — prazen. On se je zgleđaval na sve strane na okolo, ali dievojčici nigde ni tora nit glasa. On potčri u bližnju ulicu, po njol dole do kraja, zgleđava se lievo i desno, ali nigde niti žive duše a još manje trag dietetu, sve spava, sve je tiho, samo vulični lampaši još gde koj tamno svieti, jer dogoreva, — em. se već od iztoka pričme ruditi zorja, pošto uovi dan nastupa... —

Duboko razžaločen, pritišljenom savjestju, osramćen u duši, tetura grof domov, ne da bise možbitonako prekonocen, zatrudnehi na počinek legnuo, već da mirno u fotelju sedeć dočeka uru, kada će moći spolčijom zajedno izvedjivati za dievojčom, koja je sada u njegovu saviest zabodeni trn postala. Zajedno je prijavil dievojčicu i svim ostalim oblastim izvan policije, ali niti ovim nije uspielo trag dieteta najti. Sirola dievojčica je izginula, te ju nije bilo moguće u čielom varošincu pronađti.

Ali jedna plemenita duša, koja je na krivi put života zabudila, te je onde izginula, bila je najđena. Mladi grof, tim ne navadnim slučajem duboko u duši uzdrman, postal je dielnikom milođe božje, ostavil je sviet i njegova čalarna veselja, za da svoj budući život od sada posve Bogu alduje.

Njegovo ime pako oviekovečava jedan asyl, iliti sirotište za sirotčad (dieca bez roditeljah) u Bavarskoj, koje je on utemeljil iz onoga u igraćnici one noći dobljenoga i još svojega nepotrošenog imetka, te se je u fraterskoj halji rečenomu zavodu postavil za predpostavljenoga, gde još i danas kakti takov žive i zavodom upravlja čil izdrav starac.

Em. Kollay.

Hindenburg od bojnoga položaja.

Hindenburg nemški general i čela vojske vodje s vojim pomoćnikom, Ludendorff generalom skup su se spominali pred jednim poslanikom neutralnoga orsaga i ovak su govorili od dnešnjega bojnoga položaja:

— Za vezda izvanredno stojimo na bojnom polju i tak mislimo, da i nadalje sve bude dobro išlo. Kak dugo bude još boj trajal, to samo od gasih neprijateljov visi. Ne zahvalno delo je u voju prorokovati najbolje je ako se stēm nišči ne bavi. Boju još neće konec, to je jedenput stalno. More se pripetiti, da 1917-ga leta se budu dogodile odlučne bitke. Istina, da mi to neznamo, ali bude tak, neprothvno pak je i to istina, da niti drugi nišči nezna. Samo toliko znamo, da ovoga boja do konca moramo tirati i to tak, da slavno i odlučno ga zadobimo. Mi smo čisto se odlučili, da s čielom moćom i znanostjom dalje budemo harcuvali.

Nadalje veli Hindenburg;

— Ja to dobro razmim i vu srdcu čutim, da sveposud čekaju mira. Mi također sviskupa želimo, da jedenput mir nastane. Austrije-magjarske narod izbilja je pošteno sveršaval vu ovim boju svoje dužnosti prama kralju i prama domovini. Svi skupa sn sve alduvali, kaj je moguće bilo. Ali konac još neće došel. Još neće sve dovršeno, kaj dovršeno mora biti. Još vekši aldov moramo donesti, ako hoćemo, da su do vezda donešeni aldovi ne za badav bili.

Povećte doma svojim prijateljom samo jeden jedini put je k tomu, da strahovitna borba prestane, tojest da nebude još duže vremena trajala. Čvrsto volju moramo imeti, da boja slavno zadobimo. Svakomu vu srdce se mora ova volja ztemeljiti. Svaki na svoj način, vu svojim okrugu mora harcuvati za domovinu, ili kak vojniki ili kak civil. Svaki to mora čutiti, da samo boj more sklopiti mira. Boja nebudu granati zaključili, neg duševnost naših vojnikov. Kaj pak se toga tiče, moramo reći, da nemški, magjarski, ausztrijski, bulgarski i turski vojniki pokazali su svētu, s kakvom duševnostjom vojujeju. Drugač, kak neprijatelji, koji neznaju zakaj preljevaju krv.

Morebiti, da s jednim odlučnim koráčjom zaključili budemo boja. To nam dođući dogodjaji budo pokazali. Nemogućnosti neha na sveto.

Rusi budeju vpešali. Za to pak se najpredi sami ruski vodji briniju. Ničesa neha toliko, da nebi jedenput zmenjkalo. Naravno, da vu Rusiji vnožina čordih se još podurkne gori iz zemlje, ali to nam nikaj ne škodi. Najpredi i mi imamo još dosta naroda. Vu Nemškim je još dosta rezerve, vu Austria — Magjarskoj također. Još smo jako dalko od toga, da bi vpešali.

Jednostavno pak mi od vnožina rusa nigdar smo se ne bojali. Mi nepoznamo tu reč, da je neprijatelja puno više, kak naš.

Nadalje povēđal je glasoviten general, kakve bitke trajaju vu Fracuzkim pri Somme vodi, gde su francuzi vu jednoj offenzivi vekšu stran soldacije zgubili. Ako englezi na protuletje opet takvu offenzivu budu zahtēvali, Francuzki orsag zgubi zadnje regimente. Dakle njim je bole sila, da mir nastane, kak nam.

Vu Erdelju izvanredno dobro ideju posli. Rumunji retireraju sveposud, mi pak njim dobro budemo naplatili sve, kaj su si zas-

luzili. S jednom rečjom ja sem se najbolje veselil rumunjskoj navali, jerbo jim moramo zahvaliti, da smo vun došli iz jarkov, vu kojih kak krti živimo i opet friške bitke smo mogli započeti, koje smo sve zadobili.

Na svezju fronti trajaju strahovitne bitke, i tak za to čeli svēt samo rumunjskoga fronta gleda, gde smo tak slavne bitke zadobili. Mackensen vu Dobrudzi tak je zbil neprijateljje, da su se jim šeregi širom razbežali, kak zajci. Pretirani i širom raztirani šeregi nē su znali kaj drugo, neg csernavodinskoga šesnaest kilometrov dugoga mosta su vu zrak spustili. Antanta orsagi zdvojeno poslušaju ove glase. Francuzki, englezki, talijanski i ruski oficiri sami veliju, da rumunjski šereg vu strahovitnom položaju je. Rumunjski kralj pak, koj nas je tak dugo varal, kad je glasa dobil od strahovitnih bitkah, od plaća velikoga krča je dobil. Tak kaštiga Bog izdajnike.

Bulgarski soldački minister je javil, da rumunji i rusi vu Dobrudzi četerdeset jezer zarobljenikov i stodvajsti jezer mrtvih i pležeranih su zgubili. Ostalni ruski i rumunjski šeregi pak raztepeni bežiju vu svēt, sami neznaju kam.

Da se pak mi neprebojimo pred kim god, videti je stoga, da petdeset svakojačkoga naroda vojuje proti nam. Proti centralnim orsagu vojujaju: francuzi, marokovci, kabili, senegalci, arabi, malgasajci, anamiti, antillisci, madagarkasci, englezi, škoti, iri, sinduinci, uzelandjanci, serečeni, rusi, tonkinginci dahomiti, negri, kamordžajnci, monakoinci, finni, polaki, litvani, tatari, kirgizi, kalmiški, tunguzi, turkmeni, gruzi, rumēni, burjati, srbi, rumunji, talijani, esti, portugalcji, montenegrovci, albani, grki i još nekoji takvi, kojim je ime niti spisati nē moći. Kak vidimo črnoga, šargastoga, barnastoga i běloga spola ljudi med kojemi su čisto divji i na pol divji ljudi.

Svih skupa se nebojimo, zaključil je govor naš i nemški — Hindenburg.

SVAKOJAČKE NOVOSTI.

Vlovljeni paziteljji. Na Alföldu pri jednim dobrim gospodaru dvajsti ruskih zarobljenikov je polje obdelavalo. Dečki jako dobro su se čutili pri gospodaru. Magjarski gazda izbijja tak je zdržaval zarobljenike, kak goste. Na robe su dva čehi pazili. Čehi su se već svega dobra navolili i jeden dan lēpo stihja su skočili. Čeloga ristunga zasvim skup su tam ostavili i tak su odšli, da niti s bogom su nē rekli. Gospodar prestrašil se je, da mu zemeju ruse, ako nebude nišči na nje pazil. Pozval je skup ruse i dal jim je na znanje, da brščas budu morali oditi. Rusi su se takodjer prestrašili, jerbo jako dobro jim je bilo tam i već su tak mislili, da izdraven vu švarmliniju budu morali iti. Skup stisneju glave i za malo vrēme, ki na lēvo, ki na dēšno, hajdi za čehi. Na večer s velikom slavom dotirali su obedva. Od potlam rusi paziju na čehi, da nebi još jednput skočili.

Vadasija na Deutschland. Sve neprijateljke novine tak pišēju, da strahovitno važna stvar je to, da je Deutschland nemška podvodna ladja opet vu Ameriku mogla dojt. Englezi su na to najbolje srditi, jerbo jim je najvećši špot. Zvrho toga englezki admiral veliku flottu je poslal, da Deutschlanda proganja i da Deutschlanda ne pusti vun iz postajališća amerikanskoga. Da skim

bolje budu mogli proganjati na morju Deutschlanda i francuzke taborske ladje su zapovedobile, da na pomoć ideju englezkoj flottu.

Ako je Deutschland ladja mogla prek svih englezkih ladjah vu Ameriku dojt, segurni smo, da i nazat bude došla i stēm celrtiput predere englezkoga lanca.

Zadnji telegrammi od toga govoriuju, da Deutschland ladja s velikom mukom i vu velikim pogibelju je mogla svoj cilj postiči. Najmre pak tri dni je takov viher pihal na morju, vu kakvim niti jedna velika ladja, koja je navēk na morju, dugo nemore zdržati. Dvajstipet marinero, med jimi jeden petnajst lētstar, dan i noć su vu službi bili i niti jeden je nē svoje mesto ostavil. Tri dni predi, kak je ladja vu Ameriku došla, potišilo se je morje i vu tihim, mirnim vrēmu bez svake zapreke su došli vu Ameriku.

S neprijateljškami ladjami samo jednput se je zisla Deutschland i poleg toga deset vur dugo je morala pod vodom ostati.

Pred New-Londonom je već čekala jedna amerikanska ladja Deutschlanda i ona ju je vu postajališće odpelala, takodjer ova ladja tak stoji za Deutschlandom, da nikakva druga ladja nemore do nje dojt i vu njoj kakov kvar napraviti. Na ovoj amerikanskoj ladji stanujuju Deutschlanda marineri.

Mircea romanski kraljevič je vumrl. Iz Bukarešta telegrafiraju, da Mircea kraljevič vumrl je v celrtek.

Mircea herceg, romanskoga kralja sin, pred tremi tijeđni je sbetežal, kad je rumunjski kralj i čeli obitelj odišel iz Bukarešta. Romanski doktori tak spollivo su vraćili betežnike, koji su tifusa imeli, da se je tifus po celim varašu jako razširil. Kaljevski činovniki, koji su vu kraljskoj palači službu svršavali, takodjer su dobili toga betega. Od njih pak je dobil kraljevič. Od početka betega, tajili su pred narodom, ali potlam svaki dan su prijavu dali vu novinc, kak je kraljevič. V srēdu vu tak hudim položaju je već bil, da su doktori izrekli, pomoći ga više nē. V četrtak odpoldan je došla službena prijava, da Mircea herceg vumrl je. Odmah su vu Bukarešto i Jassy varašu črne zastave deli vun. Tak dogodjaj praznovērno Romaniju još bolje je splasil.

Po odlučnoj sednici, Maria kraljica rumunjska ovak je zakričala:

— To je moj boj!

Čela Europa se je presenetila na ove peklenske i oholne reči. Svi smo znali, da ruskoga plemena kraljica s antantom drži, znali smo, da ona je kriva tomu da je malo postenja vrēden Ferdinand odlučil, da nam boja poruči tojest kak tolvaj za hrbtom nas doli vudri, ali da bi jedna ženska tak oholna bila i tak očivestno valovala, to nije mislil nišči.

Za kratko vrēme, kak je kraljica ove reči izrekla, došlo je čeli šereg bitkah, vu kojih su rumunje krvavo svigdi sbili, počela je Marija kraljica menje gizdava biti. Rumunjskih maternih kletve su posluhnuli vu peklu i denes rumunjska kraljica ravno tak se plaće, kak i vnožina materih po Evropi. Tifusa je boj dovlekel vu Bukarest i to je zaklalo Mircea hercega.

Smrcr krvoloka. Pred par tijeđnov Hankovics József tavankuti krčmar opomenul je žandare da Schanlich Mikloš 86 ga regimenta vojnika podjednoma doma vidjara

Schanlich je to počul i za nekoji dan mrtvoga su našli krčmara, Schanlich pak je zniknul. Taki su znali, da to krvoločnost nišči drugi nēje napravil kak on. Pred nekojim danom opet su javili žandarom, da Schanlich je doma i da se je zašancel vu hiži. Jednu gliboku grabu je skopal pred vratmi, da prvi koj vu sobu dojde, nuter opadne. Žandari su obkolili hižu i opomenuli su razbojnika, naj se preda. Na to je spuškomo odgovoril. Žandari su vu sobu vdrli i kad je jednoga sekirom štel vudriti, drugi ga je tak prepicił, da je odmah vumrl.

KAJ JE NOVOGA?

Taborska pēsma iz Rusije.

Poglednem ja v sivo nebo visoko,
Predi kak pišem to pismo maličko,
S bělim rubcom moje suze brisal bum,
V Medjimurje ovu pēsem poslal bum.

Medjimurje, kak si v toplem mestu ti,
A ja tužen vnogu noćku neprespim,
Pri Brodiju strašna zima velika,
Dekungi nam su s cementa jakoga.

V ruskim polju raste jedna šumica,
Vu šumici moja hladna noćkica,
Vu šumici moja hladna noćkica,
Žalosti se za me moja dragica.

Žalosti se za me moja dragica,
Piše listek žalostnoga srčeca,
Žalosti se moja draga glica,
Kaj nej opal do hladnoga grobeka.

Tretje leto kak sam već vu taboru,
Daj dal Bože, kaj bi živel vu miru,
Bože dragi, jenput vre na nas gleda,
Da se nemo dugo još vojuvali.

Dvajseti regiment honvedski je prvi,
Ki su vu Volhiniji ruse zbili,
Po šumicaj ružice su nam cvele,
Došla zima, sve su se nam povehle.

Vu šumici nezpēvaju ptičice,
V žalosti su medjimurske dēvojke,
V žalosti su medjimurske dēvojke,
Da nemreju ve grliti junake.

Vetrek zpuhne, kiticu mi odnese,
Vnogog junaka kuglica vubije,
Spuhne vetrek, kiticu mi zatrgne,
Dojde granat, ruku mu pak otrrgne.

Puši vetrek iz slavnog Medjimurja,
Začeli mi predi mortu rukica,
Doleti mi ptica iz Medjimurja,
Ka donese od me drage listeka.

•Prečitaj si dragi golub listeka,
Pak se zmisli na Jēžuša dragoga,
Ki te bude čuval vu noći i vudne,
Da nedobiš rusku kuglicu v prse.

Na ruskim bojnomo polju. **Novak Vince**
vojniki iz Bottornje.

— **Nikita je betežen.** Iz Pariša javiju, da Nikita je nevarno sbetežal. Zadnje vrēme opet se je vnogo čulo od Nikite, koj je bez orsaga ostal. Francuzi presiliti su štel Nikitu, da se zahvali i da koruno prek da Šandor srbskomu kraljiču. Moraju se malo još srбом vklanjati, jerbo još imaju nekaj soldačije. Istina, da Karagorgjevič se srdiju na antanta, jerbo kaj vu predi Srbiji obečali, sad bi čnu Romaniji štel dati. Srbi još vezda krv prelēvaju vu Dobrudzi, dakle treba jim nekaj obečati. Pokedob pak drugo nēmajju kak Montenegro, sad su njo obečali Srbiji. Poleg toga je stari Nikita tak jako sbetežal.

— **413 jezer englezov jeden mesec.** Englezke novine pišēju, da Englezija od ok-

tobra prvoga, do oktobra zadnjega četiristo trinaest jezer vojnikov je sgubila vu mrtvih i pležeranih. Od toga su dvajstijedno jezero pet sto oficirov. Ako Englezija i na dalje bude tak vojuvala, za kratko vrēme nebude soldacije imala.

— **Srbska pustolovina vu Szaloniki.** Svajcarske novine jednoga lista su spisale od Mikšić Ilija srbskoga bivšega ministra, vu kojem prosi antanta, da naj bolje čuva srbskoga naroda, jerbo vu Macedoniji strahovitno vnoغو srbskoga vojnika krv preljało. Ako srbe podjednoma vu prvu liniju budu rivali, onda za kratko vrēme samo ime ostane srbskoga naroda.

— **Bitke pri Predealu.** Novembra 6-ga od Predeala na zapad vu jednoj oštroj bitki zavzeli su naši i nemški šeregi jako zašancanu poziciju na Clabuceto bregu. Po ovoj bitki još jedanput su išli na sturmu i iz druge linije takodjer su pretirali rumunje. Vlovlili su naši od dan 14 oficirov i 647 drugih vojnikov. Zapliēnili su k tomu osem stukov i dvajset mašinpuških

— **Poljska kraljevina.** Stodvajseti lēt je spala Poljska kak jeden mrtvi pod ruskim jarmom. Jezerosedemstodevetdesetpetoga leta su razdelili tretlijput Poljsku zemlju, najveć je ruski medved dobil. 1916. novembra 5 ga Ferenc József naš kralj vu Lublinu, Il Vimoš nemški cesar pak vu Varšovi na glas su dali vu jednim krasnim manifestumu, da nazat postaviju Poljsku kraljevinu. Poljska opet kralja dobi i po boju svoju soldaciju bude imala. Nē su se to poljaki nadjali, ravno svrhu toga strahovitno veselje je po celoј Poljski zemlji. To je prvi uspjeh krvavoga boja. Poljska opet slobodna bude. Tri-deset milijun poljaka se je od dan oslobo-dilo ruskoga jarma. Prebudila se Poljska i više se nebude dala vuništiti. Čeloga svēta je to veliko veselje. Sad vidi svēt, da mi nećemo ljudsku zemlju. Iz svojih rukah smo zeli vun Poljsku zemlju i dali smo nazat poljskomu narodu. Evo tu je, to je vaše!

Antant zasegurno još višeput bude probal nazad zadobiti Poljsku zemlju. Ali mi smo vu našim poslu segurni. Rusi već nigdar nebudu mogli Poljsku zemlju podjarmiti.

— **Deutschland na morju.** Deutschland ladju vu Newlondonu su već pred ti-jeden danom čekali. Kak se čuje, nemške trgovačke podvodne ladje već nebudo išle vu Baltimore, neg vu Newlondon, jerbo tam su puno segurneše. Vu ovim postajališču amerikanske podvodne ladje deržiju službu. S velikom radostjom su prijeli gori König kapitana, koj je povēdala, da vnoغو su trpeli na morju poleg velikih vihrov.

— **Rumunji vu Rusiju bežiju.** Iz Bukarešta još podjednoma se seliju. Jassy kam su najviše ođišli iz Bukarešta tak je pun već, da se nē moći gibati. Već niti po krcmah, niti pak vu privat hžab nēga tu-liko mestah, da bi barem betežnike pod krov mogli spraviti, ravno zato begunec koji na novoma dojdeju vu varaš, odmah je dalje odpraviju, najviše vu Bessarabiu i vu Dolnju Rusiju. Med begunci ga vnoغو političarov i ablegatov. I med ovih ga već niti jednoga nēga vu Bukareštu. Iz Dobrudže čeli šeregi bežiju prek Beszarabije vu Rusiju. Najmre pak idu vu Odeszu, Kiew i Cherson varase. Begunci povēdaju, da čisto vu miru budo spraznili Bukarešta. Kuliku stanovnika je već ostavilo Bukarešta, to se najoolje po vulicah i po kavanah vidi, koje

su čisto prazne. Antanta poslaniki i kouzuli takodjer su već ostavili glavnoga varaša.

— **Falkenhayn vu Prahova dolini.** Na čelim rumunjskim frontu trajaju oštre bitke. Od 18lgejši klanjca do bodzai klanjca su probali rumunji naprē vrti, ali Artz generala šeregi svigdi su je nazat sbili i svoje pozicije svigdi su zaderžali. Najmre od Predeala na zapad su naši odlučno sbili neprijatelja i zavzeli su naproti Arugi 2506 meter visokoga La Amu brega, koj brēg je najvažnesi na granici. Poleg toga lēpi savez imaju naši šeregi od Predeala na poldan i od Campolunga na sever. Vu Olt dolini takodjer sve poleg naprē napravjenoga plama ide. Vu Szurduk klanjcu opet su počeli romani navalu, ali naši su je krvavu nazat sbili. Zanemito je to, da rumunjski vodji, od ovih bitkah takve prijave pošilaju, da su rumunjski šeregi lēpo napreduvali nazat vu Romaniju. Vu ovih bitkah su naši deset oficirov i prek jezero rumunjov polovili. Vu Prahova dolini Falkenhayn generala šereg širom je rezbil rumunje i vnoغو svakojačkoga blaga je ovdji zapliēnil. Rumunji su ovdji sedem stukov s municijom i jedenaest mašinpuških sgubili. Falkenhayn još je od ove bitke nē službeno prijavu poslat.

— **Ruski car je betežen.** Car i carević ostavili su fronta i odputovali su vū Szentpētervár. Carski obitelj duže vremena kani ostati vu Carskoje Selo. Kak se čuje car je za to ođišel iz fronta, jerbo je betežen i vraćiti se mora.

— **Brusilov municiju zahtēva od Englezije.** Brusilov oštro zahtēva od Englezije i Francuzke, naj mu više stukov, najmre pak zmeške stuke i municiju pošleju, jerbo drugač presiljeni je nazat potegnuti šerege. Čuda vu hujsim položaju je, kak su englezi prvo leto bili. Poleg toga, da nēma dosta stukov sam svojem i očmi je videl, kak su mu neprijatelji na hiljada i hiljada vojnikov poklali. Tak duže nemore vojuvati. Rusija je već šest milijun vojnika sgubila. Na mesec samo trideset jezer granatov moreju vu ruskim napraviti.

Brusilov takov odgovor je dobil, da Englezija sama je vu veliki teškoći i nemore više municije i stukov poslati, jerbo sama nēma doste.

Ruske novine same pišeju, da Rusija je opet vu hudim položaju i nēje se moći nadjati, da bi Brusilov ov ili drugi mesec nekaj važnoga mogel napraviti, da nebi još jeden zimski boj bil. Tretji zimski boj puno oštresi bude, kak je prvi ili drugi bil.

— **Mir vu Macedoniji.** Na macedonskim frontu mir je nastal. Englezka navala na Struma frontu veliko žrtvu je zahtēvala, barem je nē na nikakov hasen bila. Englezi i francuzi nē su mogli pred Monasztlirom fronta predrti. Francuzki i englezki gubicki su orijaški. Srbi oktobra šestoga su počeli navalu pri Kocsider seli. Jeden mesec je minul od pollam, pak još su tam, gde su i bili.

— **Glas od mira.** Švakojačke novine pišeju, da vu Haparand glasovili nemški i ruski političari su se zišli i tam su med sobom rasgovor imali svrhu mira. Razmi se, da ov glas niti od jedne strani je službeno nē potvrđeni.

— **Talijani i Srbija.** Hervi vu Vitorul zvanih novinah jako zahtēva od Kalije, da odmah naj pošle velike šerege na Balkan, naj počistiju Srbiju od neprijatelja.

Ktomu pak stēm i Romaniji budo jako napomoć.

Dalko su talijani od toga, da bi do Srbije mogli dojt, gde pak je to, da bi ju i počistiti mogli od naših šeregov.

— **Zahvalnost Vilmoš cesaru i našemu kralju.** Poljaki koji su nazat dobili svoju domovinu i slobošćinu vu jednim krasnim listu su se zahvalili Vilmoš cesaru i Ferenc József kralju. Vu pismi nekoji red ovak govori:

Veliki vladar! Veliko veselje je došlo na naš narod on dan, kad je počul, da opet pod svojim kraljom bude mogel dalje živeti, svojega kormana i svoje šerege bude imel s kojemi se braniti bude mogel proti negdašnjemu neprijatelju, proti rusom.

Tvoje šerege, koji su nam oslobodili i preskrbeli Varšovu i Vilnu, nēje moći preobladati. Polski narod zanavek zahvalen bude prama tebi i prama tvojemu velikomu savezniku.

Podpisali su lista fiskaljuši, doktori, mjerniki, profesori, popi, trgovci i zemeljska gospoda.

Ravno takov telegramm su poslali i našemu kralju. Vu Varšovi on dan, nišći je nikaj nē delal. Tak veliko veselje je bilo, da nepoznati ljudi su se po vulicah kušovali. Na večer velike parade su bile sveposud. Po vulicah su banda igrale vu orsačkim teatru pak je velika svečanost bila.

— **Želēznati dva fillēri.** Magjarski i austrianski kormani odlučili su, da iz željezka budu dali dva fillērnate peneze kovati. Iz jedne kile 360 komadov dojde. Vu Magjarskim dva milijun četiristo jezer, vu Austriji pak pet milijun šesto jezer korun vrēdnosti budo kovali. Sedemnaest milimetrov bude novi penez široki. Od osem milijun korun vrēdnosti više nesmeju kovati. Novembra desetoga su došli novi penezi vu promet.

Sad budemo na jedanput dosta drobnih penez imali. Malo su se prekesno smišlili za to, jerbo već i predi bi bili mogli to napraviti.

— **Na taljanskim frontu.** Minuci ti-jeden talijani opet na čelim frontu veliko navalo su započeli. Nezmero municije su potrošili i strahovitno krvi su preliali opet zabadav. Naši hrabri vitēzi sveposud su je nazat sbili i niti jeden koračaj su je nē naprē pustili.

Zrakoplivci su opet taljanske varaše bombardirali i talijanom vnoغو kvara napravili. Najmre pak Varmegliano i Monfalcone je vnoغو terpelo od naših bombih. Vu ovih varašov sve kasarne su bombe porušile i vnoغو talijanov zaklale.

— **Gde je Carp Peter?** Stari i sēri Carp od početka boja zmirom je proti boju vojuval i još na zadnjog sednici v oči je kralju rekel, da to nēje pošteno, kaj on dela. Ferdinand rumunjski kralj je na ove reči, kak jeden pojaclin k staromu stupil i ruku mu je ponudil s ovimi rečmi:

— Mi zato dobri prijateljstvo ostanemo!

Tri dana je to dobro prijateljstvo trajalo. Već je drugi dan došel Carpu Bratianov poslanik, Tiurdeescu tajnik, da pcmori staroga Carp je vu postelji betežen ležal. Tiurderescu silnoga posla je imel i zahtēval je, da ga k betežniku pustiju. Od betežnika zahtēval je, da podpiše jednu pismu, vu kojem i on prevoli k boju. Carp nēje štel nikaj podpisati.

— Ja još imam poštenje, koje nećem zgubiti! rekel je stavec. Ako je kralj pres-

tupil svoju rēč, to je njevja briga. Od toga je on odgovoren, ja nigdar k tomu nebudem preustupil.

Za par vur sam kralj je pobodil Carpa. Bratianu ministerpredsednik pak mu je lepo cvētie postal. Popoldan pak su došli Bratianuvi tajni detektivni sve ormare su odprli i sva pisma kaj su našli, sobom su odnesli. Carp je proti tomu proteštiral razmi se da sabadav. Tretji dan pred Carpovom hižom postal je jeden automobil, iz kojega je Bociat detektiv kapitan stupil vun i žuril se je k betežniku, kojega su iz postelje van potegli i odpeljali su ga sobom. Još denes nē je znati kam. Tak se čuje, da vu Rusiju. Dakle Carpa su zatvorili nekam jednoga jedinoga pravičnoga sina čele Romanije. On bi još mogel bit katastrofu zastaviti, koja čeka Romaniu. Denes je već negdi vu Rusiji, ako je samo živ.

— **Razbojnikē vozi ruska flotta.** Rusi ravno tak delaju, kak njihovi savezniki, francuzi i englezi. Svakojačke tolvaje i razbojnikē skup pobereju i odpelja ju je vu takvo mesto, gde nega bulgarske soldačije. Ovi nikakvo soldačku službu ne zvršavaju. Delo jim je to, da mirnim stanovnikom vužgeju sela i kad su već sve sporobili i požgali, onda opet odideju na ladje, da je drugam odpelaju. Tak harcujeju rusi, francuzi i englezi, koji širokom lampom zijaju, da za civilizaciju vojujeju. Takva civilizacija je denes pri našh neprijateljih.

Pri Črnim morju čeli šereg obćinah su tak vuništili. Siromaskim stanovnikom nikaj ne ostaviju, sve jim vuništiju.

Most jelent meg:

ROMÁNIA

részletes, pontos háborús térképe.

Ára 1 K 50 f.

EUROPA

legujabb háborús térképe különféle kiadásban.

Kapható:

Fischel Fülöp (Strausz Sándor) könyvkereskedésében Csáktornya.

VÖRÖS KÖNYV a román árulásról.

Ára 1 kor. 20 fillér.

Kapható:

Fischel Fülöp (Strausz Sándor) könyvkereskedésében Csáktornyan.

König kapitány

nagy izgalommal várt könyve a

DEUTSCHLAND

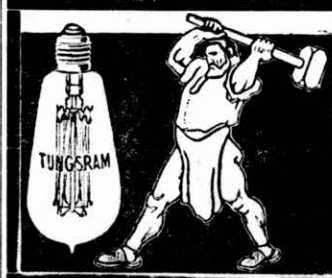
kereskedelmi tengeralfutáró úttjáról

magyarul is megjelent.

Bolti ára 2'40 korona.

GABONA ÁRAK/CIENA ŽITKA

MÉTERMÁZSA	1 METERCENT	K
Buza	Pšenica	41.50
Rozs	Hrč	34.—
Arpa	Jecmen	32.—
Zob	Zob	40.—
Kukorica uj	Kuruza suha	36.—
Fehér bab uj	Grah beli	56.—
Sárga bab	Grah žuti	56.—
Vegyés bab	Grah zmešen	56.—
Kendermag	Konopljeno seme	80.—
Lenmag	Len	80.—
Tökmag	Koščice	100.—
Bükköny	Grahorka	40.—

A „TUNGSRAMLÁMPA“

gazdaságos, mert hosszú élettartalmu.

A minőségért a gyár szavatol.

Kérje mindenütt a „Tungsrám“ védjeggyel ellátott lámpát. Gyártja az

Egyesült izzólámpa és Villamossági Részvénytársaság

Hazai gyártmány! Újpest 4. Hazai gyártmány!

Iparos és kereskedő előfizetőink cégét e rovatban díjmentesen közöljük

Iparos és kereskedő előfizetőink névjegyzéke

Iparos és kereskedő előfizetőink cégét e rovatban díjmentesen közöljük

Börkereskedő: Mayer Testvérek Csáktornya	Fűszerkereskedés: Mayercsák Béla (köszén, faszén, magvak és a »Mútrágyát Értékesítő-Szövetkezet« raktára Gráner Testvérek Mráz J. Kollarich István Deutsch Rezső Toplák György Kávéház: Prückler K. Zrínyi kávéháza Földes Mór Royal kávéháza Deutsch Jenő
Borbély és fodrász: Nádasd Nándor Mik Szilárd Csáktornya Csáktornya	Kőtelgyártó: Dornik Rezső Csáktornya
Mézeskalácsos és vassgyertyaöntő: Tihanyi Mihály Damása	Kőfaragó és sirkőkészítő: Tersztenyák Bódog Grünwald Adolf Szenice, Nyitra m.
Cipész: Kelemen Sándor, férfi és női cipész Csáktornya, városház épület	Mészáros: Antonovics József Csáktornya
Divatáruház: Liszt és Brodnyák Stridóvár	Órás- és ékszerész: Pollák Bernát Varaždin
Fényképész: Mj. Kovács István Csáktornya	
Férfi szabó: Ivácsics Ignác Bodics Ferenc Csáktornya Csáktornya	

Szállító és deszkakereskedő: Löbl Mór és Fia Csáktornya	Uri- és nőidivat, játék- és díszműű: Kelemen Béla Csáktornya
Vaskereskedés: Bernyák Károly utóda Binder Károly Csáktornya	Vendéglők: Prückler Károly Pecsnik Ottó Hencsey Gábor Antonovics József Budai József Horváth Mihály (Fehér galamb) Csáktornya Csáktornya Csáktornya Csáktornya Csáktornya
	Vászonkereskedő: Sziwoncsik Antal Csáktornya

Bagola István vendéglője »A vasúthoz« Singer Salamon Sójtóry János Novák József Deutsch Adolf, nagyv. Kovács Mihály korcsm. Leitmann Bálint Kozják Mihály Baumhack Rezső Reiner János vegyeskereskedés, Petánczi savanyúság központi raktár és szállítási vállalat Hódosi Vilmos déli vasúti vendéglős Schrey György Spitzer Elek vegyeskereskedés és korcsmáros	Csáktornya Csáktornya Kisszabadka Drávanagyfalu Drávanagyfalu Drávasárhely Drávasárhely Szentilona Kisszabadka Szentilona Ráczkanizsa Csáktornya Csáktornya Csáktornya Zrinnyikútváros Puztáfa
---	--